

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yliopistolain
49 §:n 2 momentin väliaikaisesta muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi yliopistoindeksillä laskettavan kustannustason nousun huomioon ottamisen leikkaamisesta yliopiston määrärahojen korotusperusteena.

Yliopistoindeksin tuottaman korotuksen määrästä huomioitaisiin puolet.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012, ja se olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2012.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Yliopistolain (558/2009) 49 §:n 2 momentin mukaan yliopistoille vuosittain valtion talousarviossa osoitettavia määrärahoja korotetaan kertaluontoisia eriä lukuun ottamatta yliopistoindeksin mukaista vuotuista kustannustason nousua vastaavasti. Yliopistoindeksi muodostuu kolmesta eri indeksistä. Ne ovat yleinen ansiotasoindeksi, kuluttajahintaindeksi ja tukkuhintaindeksi.

Kustannustason nousun huomioon ottamisella pyritään huolehtimaan siitä, että yliopiston määrärahoilla pystytään kattamaan yliopistosta riippumaton, yleinen kustannustason nousu.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esitys on osa valtiontalouden vakauttamistoimenpiteitä ja menosäästöjä.

Yliopistolain 49 §:n 2 momentin mukainen yliopistoindeksin vaikutus määrärahojen korottamiseen puolitettaisiin. Yliopistoindeksin avulla määritetään yleinen kustannustason nousu.

3 Esityksen vaikutukset

Yliopistoindeksin arvo vuonna 2012 on 3,4 prosenttia, jonka vaikutus on 56 335 000 euroa. Yliopistoindeksin puolittamisen vaikutus on 28 miljoonaa euroa.

Yliopistoindeksin puolittamisen perusteella vuonna 2012 tehtävä 28 miljoonan euron määrärahavähennys näkyisi vastaavasti myös seuraavien vuosien määrärahatasossa. Edellisenä vuonna yliopistoille osoitettua yliopistolain 49 §:n 1 momentissa tarkoitettua määrärahaa korotetaan kertaluonteisia eriä lukuun ottamatta yliopistoindeksin mukaista vuotuisesta kustannustason nousua vastaavasti, joten indeksin puolittaminen vaikuttaa myös tulevana vuosina määrärahan tasoon. Tulevan määrärahatason alenemisen lisäksi saamatta jää indeksin puolittamisen seurauksena vuosittain noin 952 000 euroa.

Kertaluontoisesti toteutettu yliopistoindeksin puolittaminen ei kuitenkaan vaaranna yliopistojen toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä. Valtion rahoitus yliopistojen toimintaan on vuoden 2012 talousarvioesityksessä indeksin puolittamisen jälkeen 1 855 miljoonaa euroa ja siinä otetaan osittain huomioon kustannustason nousu.

4 Asian valmistelu

Esitys liittyy Jyrki Kataisen hallitusohjelman (22.6.2011) menosäästöihin. Esitys on valmisteltu virkatyönä opetus- ja kulttuuriministeriössä.

Esityksestä on pyydetty lausunnot yliopistoilta, valtioneuvoston kanslialta, valtiovarainministeriöltä. Yliopistot vastustavat esitystä. Jos valtiontalous edellyttää esitettyä leikkausta, tulisi se eräiden yliopistojen mukaan tehdä hallituskauden loppupuolella. Valtiovarainministeriö on puoltanut esitystä.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2012 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

6 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012. Laki olisi määräaikainen, ja se olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2012.

7 Suhde perustuslakiin

Esitys koskee yliopistoja, joiden itsehallinto on turvattu perustuslain 123 §:ssä. Yliopistoutuudistuksen yhteydessä perustuslakivaliokunta laajensi itsehallinnon tulkintaa korostamalla erityisesti yliopistojen taloudellista itsehallintoa (PeVL 11/2009 vp). Perustuslakivaliokunta on käsitellyt lausunnossaan (PeVL 37/2009 vp) yliopistojen itsehallintoa myös hallituksen esityksen yliopistojen verotusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 244/2009 vp) osalta. Yliopistojen itsehallintoa ei voida katsoa loukkaavan valtion yliopistoille osoittaman määrärahan muutokset, erityisesti kun kyseessä on maltillisiksi katsottavat leikkaukset suhteessa määrärahan suuruuteen. Lakiesitys voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

yliopistolain 49 §:n 2 momentin väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti yliopistolain (558/2009) 49 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 954/2011, seuraavasti:

49 §

*Valtion rahoituksen määrätymisperusteet*opistoindeksi muodostuu yleisestä ansiota-
soindestä, kuluttajahintaindeksistä sekä
tukkuhintaindeksistä.

Edellisenä vuonna yliopistoille osoitettua
1 momentissa tarkoitettua talousarvion mää-
rärahaa korotetaan kertaluonteisia eriä lu-
kuun ottamatta puolella yliopistoindeksin
vuotuisesta kustannustason noususta. Yli-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2012 ja on voimassa 31 päivään joulu-
kuuta 2012.

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 2011

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Opetusministeri *Jukka Gustafsson*